

VILADECANS CARTELLS

VILADECANS CARTELLS

Cartells, cobertes de llibre, portades de diaris i revistes: l'obra de Joan-Pere Viladecans (Barcelona, 1948) ha tingut una presència constant als carrers de Catalunya. Des de finals de la dècada del 1960 ha creat un llenguatge personal —objectes, símbols, formes geomètriques, fórmules algebraiques— i li ha donat una dimensió col·lectiva. Del cinema de Pere Portabella al Festival de Blues de Terrassa, del Congrés de Cultura Catalana a Ràdio 4, de la Passió d'Olesa a la Feria d'Abril, els cartells de Viladecans han estat reclam, crit de protesta i celebració. Aquesta exposició recull tots els cartells de Viladecans i mostra l'evolució del seu llenguatge: els inicis pictòrics, la fascinació per l'objecte, l'acostament a l'art conceptual i la recerca de noves formes expressives en contacte amb la naturalesa.

Àmbit 1

Les dues primeres col·laboracions de Viladecans amb el món de la cultura fan referència a la nit: *Nocturn 29* (1969), la pel·lícula de Pere Portabella, i *Nocturn per a acordió* (1975), l'espectacle del grup de teatre Dagoll Dagom. Es tracta de dues iniciatives vinculades a l'avantguarda i dues generacions que es complementen. És la nit del franquisme i també l'espai privat, preservat, en el qual Joan Salvat-Papasseit alça la veu en nom dels desheretats de la terra. Les grans figures de la cultura catalana de les dècades del 1960 i el 1970 —Joan Miró, Salvador Espriu, Alexandre Cirici Pellicer, Manuel Vázquez Montalbán— celebren l'aparició del jove artista solar que entén l'art com un fet col·lectiu. Les exposicions de Viladecans a Barcelona, Mataró, Palma, València, Colònia i Göteborg s'acompanyen de cartells que en una primera etapa fan dialogar el color i el gest.

Àmbit 1

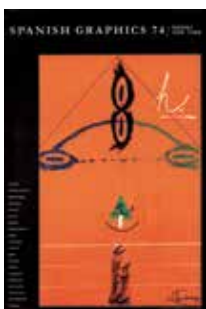

«El seu llamp és bell i anihilador.
La seva vivor, interna i esclatant.»

Joan Brossa, 1968

Exposició censurada

«M'agradaria que arribés a tothom,
sense cap classe de discriminació.
Pinto perquè encara no he perdut la il·lusió
de fer un modestíssim servei a la gent que m'envolta.»

Joan-Pere Viladecans, 1971

«Viladecans, com tots els qui tenen dos dits de front
als Països Catalans, es planteja urgentment el problema
de la identitat des de l'individu que és ell fins al grup humà
on li ha tocat néixer. Per això troba les paraules als murs.»

Raimon, 1973

El primer espectacle de Dagoll Dagom
a partir de textos de Salvat-Papasseit.

Àmbit 2

Els cartells de Viladecans per a entitats i associacions defensen la llengua catalana i la pluriculturalitat de l'estat, els drets humans, l'art nacional i popular. Ho fan amb un llenguatge personal: un fons de color en què es dibuixen formes geomètriques, signes, símbols i lletres. Una forma que recorda una ballesta, una diagonal que travessa el quadre de dalt a baix, transmeten la idea d'impuls ascendent. Un quadrat blanc, una A majúscula centrada, una R repenjada en un angle parlen de solidesa i resistència. Un cercle fet amb guix o amb esprai evoca la necessitat d'un centre. Un petit traç vermell, una fletxa negra, una línia de punts introdueixen la reflexió, la contradicció i la invenció. La cultura neix de l'experiència individual —formació i instint— i esdevé una experiència col·lectiva en l'espai compartit del cartell.

Àmbit 2

Trobada d'escriptors gallecs, bascos i catalans que recuperava l'esperit dels pactes polítics del 1923 i el 1941.

«Anomenem claror projectada a l'espai aquella altra que, bo i sortint d'un indret invisible, creua la fosca formant o bé el con lluminós d'un projector corrent o bé el cilindre lluminós d'un reflector parabòlic.»

Alexandre Cirici Pellicer, 1975

«No és un quadre quelcom semblant a una pissarra de sentiments?»

Joan-Pere Viladecans, 2018

En el seu llibre *Viladecans. Un assaig de lectura* (1975), Alexandre Cirici Pellicer va assajar la classificació i l'estudi dels símbols que apareixen a l'obra de Viladecans: formes geomètriques (triangle, cercle, anella), objectes (tassa, botó, tisores, pipa), signes (coma, parèntesi, cinta plegada), animals (cap d'ànec, peix, cuc), parts del cos (l'ombra de la mà, la planta del peu, fallus, pèls). Hem volgut reprendre la idea en una gran pissarra en què els símbols de Viladecans s'ofereixen a la comprensió del lector sense perdre el misteri.

Àmbit 3

A la dècada del 1970, la poesia viu un moment de vitalitat excepcional amb la proliferació de grups, editorials, festivals i trobades. Viladecans s'hi integra com un poeta més. Les seves creacions, que connecten amb la poesia visual, els poemes objecte i el lletrisme, s'acosten a la poesia per mitjans no escrits. Els cartells de Viladecans i les cobertes per a la sèrie «Poesia» de Llibres del Mall sintetitzen l'impuls col·lectiu de la poesia, en la perspectiva dels Països Catalans. Desentranyen el món interior, individual i intransferible de cada poeta i el connecten amb una dimensió superior, formada d'idees, conceptes i mites. Proper als poetes joves que combinen abstracció, formalisme i cultura popular, Viladecans connecta especialment amb els mestres Joan Brossa, Salvador Espriu i Miquel Martí i Pol.

Àmbit 3

NIT

«Arrazoik ez dugu
gutxi garelako.
No tenim raó
perquè som pocs.»

Ramon Pinyol, 1978

«Les cobertes de Viladecans confereixen especificitat i atorguen caràcter referencial a Llibres del Mall. La seva funció no és solament estètica, sinó també díctica, en tant que ens diu, *hic et nunc*, ara i aquí: aquest és un llibre del Mall.»

Jaume Pont, 1981

Del llibre *Estimada Marta*
se'n van fer vuit edicions.

«Cada cuadro de Viladecans es o intenta ser un acto poético,
sea la poesía lo que fuere, que no lo sé.»

Salvador Espriu, 1983

Andrés Sánchez Robayna
també va ser traductor
de Salvador Espriu.

Àmbit 4

Per a un artista, una exposició és l'oportunitat de compartir la feina que ha dut a terme durant mesos o anys, en la solitud de l'estudi. L'artista revela la seva obra i crea un espai de comunicació amb el públic. Per celebrar aquest moment —que equival al que per a un escriptor és la publicació d'un llibre; per a un cantant, el llançament d'un disc; per a un grup de teatre, l'estrena d'un espectacle—, Viladecans crea una obra que només existeix en cartell. Es penja a les galeries d'art i de vegades al carrer, esdevé una peça de collecció i, amb el temps, és el fil vermell que permet seguir l'evolució del seu art: des de la «dansa de llums abismàtiques i fosforescències», com va descriure Juan Eduardo Cirlot les seves primeres pintures, fins a la consolidació d'un llenguatge simbòlic.

Àmbit 4

«Esas líneas de precisión, sutiles, inexorables, casi maniáticas, sirven de soporte a objetos de desguace o lúdicos o a esos objetos que pertenecen al país de la propia memoria, ligados a la significación más fugaz.»

Manuel Vázquez Montalbán, 1980

«En els darrers temps he anat passant per un procés de simplificació i de radicalització de mitjans, procurant de donar un màxim d'intensitat amb un mínim d'elements. Hi ha la constant preocupació per donar un sentit poètic a les coses que tenim immediates: actes, objectes, horaris de treball i una presència del món animal.»

Joan-Pere Viladecans, 1980

«La pintura de Viladecans conoce desde sus inicios la tarea de una suerte de reasignación, de reordenación de lo real. La marca de este designio de la pintura es la paradoja: descodificar el mundo para re-codificarlo, para re-simbolizarlo en nuevos signos, en una nueva imaginación-iniciación.»

Andrés Sánchez Robayna, 1980

Arran de la mort del pare, Viladecans va fer una sèrie de pintures en blanc i negre.

«Él ha elegido (¿quién de veras elige?) llegar a la abstracción a través de realidades minuciosas; llegar a la serenidad a través del ardor.»

Antonio Gala, 1984

Àmbit 5

Viladecans entén l'art —i els cartells— com un enigma. No aborda mai l'espectador amb un missatge programat, una consigna o un lema. Crea un espai de comunicació obert en el qual cadascú pot llegir, projectar i comprendre. A la dècada del 1970, aquest espai comú pren una dimensió reivindicativa o polèmica —més pel context polític i social que no pas per la voluntat explícita de l'artista—, mentre que, a la dècada del 1980, el signe de la comunicació canvia cap a la celebració de centenaris i esdeveniments. Viladecans omple de vida la commemoració oficial i transmet una idea de continuïtat i permanència, que el cartell manifesta amb línies rotundes i colors exultants. Altres obres juguen amb capes de color, en una al·lusió al pas del temps, i a la importància del món interior, amagat darrere de l'aparença de les coses.

Àmbit 5

«Les idees de patrimoni i memòria sorgeixen en gran quantitat d'ocasions relacionant-se habitualment amb la cultura d'un país, però aquí Viladecans fa sobretot al·lusió al concepte de vida, com a quelcom que és comú a tots els éssers vius i que s'ha de preservar mitjançant la memòria.»

Lourdes Cirlot, 2008

Un cartell de l'artista per anunciar al carrer un festival de música.

«Recordem els avis o els pares que tal vegada ja no són al nostre costat, conservats en cendra o ossos —els ossos que Joan-Pere Viladecans pinta per evocar els avantpassats.»

Carme Riera, 2008

Joan-Pere Viladecans

Pintor i gravador de formació autodidacta

Des del 1967 ha realitzat un gran nombre d'exposicions individuals i col·lectives al nostre país i a l'estranger.

Exposa per primera vegada a la Sala Gaspar l'any 1969, amb una obra influïda pel surrealisme i l'informalisme, la poesia i la música.

Al llarg de la dècada de 1970 simplifica el seu llenguatge. L'obra s'organitza seguint uns esquemes constructius elementals que integren símbols, paraules, lletres i nombres.

Als anys vuitanta intensifica l'escala cromàtica i s'interessa pel contorn de les formes. Paral·lelament, introdueix la preocupació i la denúncia per la degradació de la natura, amb un llenguatge flexible i dinàmic.

Actualment incorpora elements del món orgànic, de la memòria i de la medicina per abordar els interrogants de l'existència humana.

És Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres (1996) de la República Francesa, Premi Nacional de Cultura (2023) que atorga el Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CoNCA) i va ser guardonat amb la Creu de Sant Jordi (2023) concedida per la Generalitat de Catalunya.

Àmbit 6

Des de finals del 1960, la Sala Gaspar de Barcelona acull periòdicament les exposicions de Viladecans. Els cartells successius reflecteixen nous interessos, reflexions i descobertes. Un dels elements característics de la dècada del 1990 és la incorporació de formes naturals, que ocupen el primer pla de moltes de les seves composicions. L'ocell i el cargol. a fulla fa de missatger entre els dos mons —aire i terra. De vegades és com la punta d'una llança, amb unes nervadures ben marcades. Altres vegades és la fulla caiguda i trepitjada, humida, desfibrada i transparent que comença a confondre's amb el camí. Sense deixar de ser simbòlic, l'art de Viladecans es torna orgànic. L'acció humana —l'art, la cultura— s'integra en una realitat eterna.

Àmbit 6

L'exposició «*Seqüència d'una història natural*» (1988) va introduir un nou llenguatge simbòlic.

«Formes abandonades damunt el paper, en un desordre cruel com si fossin restes d'un naufragi... Voldrà l'artista recuperar-les i salvar-les de nou, algun dia?»

Josep M. Benet i Jornet, 1996

«Els orígens són les orígens.»

Joan-Pere Viladecans, 2016

Àmbit 7

L'obra de Viladecans dels darrers anys incorpora figures esquemàtiques: la bola del món, una carta, un llibre, una ferradura, els dos lòbuls del cervell. Des del començament de la seva trajectòria, ha tractat la realitat per reducció i ha creat models sintètics que parlen de la vida interior, de la complexitat del món i del llenguatge de l'art. Ara els seus signes esdevenen icones. Al mateix temps, Viladecans treballa pictòricament amb la textura i la transparència. Moltes de les seves obres juguen amb capes de color, en una al·lusió al pas del temps, que diposita capes de sentit sobre la realitat del món, i a la importància del món interior, amagat darrere de l'aparença de les coses. Del fons, negre o de color, emergeixen objectes i símbols i de vegades un text lligat, calligràfic, que és, al mateix temps text i dibuix.

Àmbit 7

«L'exvot actual, sense ser exactament precís en la seva definició clàssica, també forma part d'un ritual laic. Una ofrena. Una relíquia, una espontània alegoria sempre associada a un esdeveniment o una desgràcia, a una o moltes pèrdues.»

Joan-Pere Viladecans, 2017

«Viladecans representa moments especials de persones que pateixen malalties o canvis al seu món interior. Els colors ens indiquen de vegades el pas dels anys i les figures, el fet i la situació.»

Miquel Vilardell i Tarrés, metge, 2018

«Viladecans reclama un diàleg permanent amb algú per escoltar, dialogar, comprendre i acceptar la fragilitat i la incertesa.»

Jaume Padrós Selma, metge, 2018

Un altre cop la Passió d'Olesa trenta-sis anys després.

El darrer cartell.

Àmbit 8

Viladecans és un gran lector, amic de poetes i escriptors —com Robert Saladrigas o Jaume Cabré—, i ell també és escriptor. El cartell, la coberta de llibre i l'obra gràfica tenen en comú la voluntat d'acostar-se al públic al marge del sistema de les galeries d'art, les exposicions i els museus. Els llibres d'artista són l'oportunitat de fondre el seu món plàstic amb el text dels autors estimats —Salvador Espriu i Miquel Martí i Pol—, de col·laborar amb poetes amics —Josep-Ramon Bach—, d'interrogar-se sobre la vida humana, des d'una dimensió biològica, antropològica, filosòfica i moral. A l'edició il·lustrada dels contes d'Edgar Allan Poe, Viladecans aborda les visions i les intuïcions de l'escriptor en una obra d'una potència i una varietat gràfica impressionants.

VILADECANSCARTELLS

MUSEU D'HISTÒRIA DE CATALUNYA 16.05 – 01.09.2024

ORGANITZA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Agència Catalana del Patrimoni Cultural
Museu d'Història de Catalunya

PROJECTE MUSEOGRÀFIC

Direcció

Jordi Principal

Coordinació

Raquel Castellà

Comissariat

Julià Guillamon

Documentació

Raquel Castellà

Anna Rodríguez

Suport museogràfic

Mariona Companys

Carol Ribera

Teresa Rodón

Adaptació, correcció lingüística i traduccions

Associació Lectura Fàcil

Traductorum

Projecte museogràfic i imatge gràfica

Albert Planas

DIFUSIÓ I ACTIVITATS

Comunicació i premsa

Raquel Castellà

Gabriel Rodríguez

Acció cultural i educativa

Griselda Aixelà

Francesc Cardona

Eudald Navarro

Educació

Àgora Serveis Culturals

PRODUCCIÓ I MUNTATGE

Construccions i instal·lacions

Intervento

Marcs

Acutangle

Il·luminació, so i audiovisuals

Pere Jobal

Ricard Lozano

Carles Martín

Embalatges i transport

Arterri

Assegurances

Liberty Specialty Market

Suport tècnic

Ramon Díaz, Lluís Fortuny, Joana Garcia,

Magda Garcia, Núria Garcia,

Jennifer Gómez, Montserrat Nacenta,

Vicenç Prats, Jennifer Ruiz,

Juanjo Sandoica, David Simó,

Daniel Solé, Francesc Xavier Solé,

Carles Torà, Núria Torres

© retrats de Joan-Pere Viladecans

Adrià Costa

Pedro Madueño

© fotografies de l'estudi de l'artista

Julià Guillamon

Dani Rovira

© fotografia de Salvador Espriu

i Joan-Pere Viladecans

Antonio Orzáez

AUDIOVISUAL

Entrevista a l'artista

Joan-Pere Viladecans

conduïda per **Julià Guillamon**

Realització i càmera

Morrosko Vila-San-Juan

Segona càmera

Enric Juste

Filmada a l'estudi de Joan-Pere Viladecans, a Barcelona, el 14 de març de 2024.

AGRAÏMENTS

Préstecs

Arxiu Municipal del Districte de Ciutat Vella

Biblioteca de Catalunya

Enciclopèdia Catalana

Arxiu Fermí Puig

Ramon Balasch

Can Vallerià [art/comunicació/territori]

Col·lecció Marc Martí

Col·lecció Carlos Pérez de Rozas

Galeria Joan Gaspar

Julià Guillamon

Rosa Mundet

Jaume Sobrequés

Ramon Pinyol

Tinta Invisible

Rafael Vallbona

Joan-Pere Viladecans

Volta Ciclista a Catalunya Associació Esportiva

Agraïm la col·laboració de:

Sara Antoniazzi, Àlex Ballester, Sonia Blasco,

Juanjo Caballero, Carme Canut, Adrià Costa,

Guillermo Cruz, Núria Flix, Pep Herrero,

Mercè Ibarz, Julià de Jòdar, Pedro Madueño,

Gerard Martí, Víctor Mur, Rubèn Peris,

Montserrat Pi i Mas, Robert Ramos, Jordi Ribas,

Joan Ricart, Miriam Romeu, Dani Rovira,

Marga Ruiz, Joan Sala, Pepe Serra, Eugènia Serra,

Marc Soler, Rafael Vallbona, Francesc Vilaró

Així mateix, volem donar les gràcies a tot el personal de museus, biblioteques i arxius, i també a totes les persones i unitats de la Universitat de Barcelona que amb la seva col·laboració han contribuït a l'exposició.

Un agraïment especial per a Joan-Pere Viladecans, que ens ha obert les portes dels seus estudis de Barcelona i Canet de Mar, ha recuperat cartells, llibres i objectes i ens ha ajudat a reconstruir-ne el context.